

הדר דינא ואתי במה הצד — פרכינן כל דהו על מה הצד. ואי לא, חזר הדין, דווקא קולא וחומרא — פרכינן, אבל כל דהו — לא פרכינן, אף על גב שלומדים משלש. שכך הן המידות המסורות בדינו מסיני.

ולכן, כיון שלא לומדים בשר בחלב מאלו השלש בבמה הצד, שהרי לא חזר הדין ולא אמרנו הצד השובה שבהם, אי אפשר לפרוך שגידולי קרקע הם.

ומקשינן: ולפרוך כך מה לכלאי הכרם שכן לא היתה להן שעת הכושר מעולם, שסברנו עכשו שאין הזרעים נאסרים, אלא רק הגידולים שגדלו מהם. והרי לגידולים לא היתה שעת הכושר, שמיד כשיצאו מהקרקע — נאסרו, מה שאין כן בשר בחלב שהיתה להם שעת הכושר לפני שנכתשו יחד!

אמר רב אדא בר אהבה: זאת אומרת, מכאן מוכח, דכלאי הכרם, עיקרן — הזרע שהשריש בקרקע — הוא עצמו נאסר. והרי היתה להן לזרעים שעת הכושר קודם השרשה, שמשבאו לעולם היו מותרים עד שהושרשו בכרם.

מתיב רב שמעיה בר זעירא: המעביר עציץ נקוב שיש בו זרעים בכרם, וכיון שהעציץ נקוב, יונק הוא מן הכרם, אם הוסיף חלק מאתים בזמן שהיה בכרם, דהיינו שהיו מאה תשעים ותשעה חלקי היתר, וחלק המאתיים נוסף בזמן שהיה העציץ בכרם — אסור. שאין כלאי הכרם מתבטלים עד שיהיו מאתיים של היתר ואחד של איסור.

הוסיף מאתיים — אין, רק אז הוא נאסר. לא הוסיף — לא! ורואים שהזריעה עצמה אינה נאסרת אלא רק הגידולים שנוספו והם

צד קולא אחר. וכן אם באת ללמוד חומרא, פרכינן אם יש באחד מהם חומרא אחרת וכפי שפרכנו לעיל שאי אפשר ללמוד חומרא בבשר בחלב לאסור באכילה, מפני שמה לערלה שכן לא היתה לה שעת הכושר, ומה לחמץ בפסח שכן ענוש כרת, שיש בהם חומרא אחרת, ומשום כך אי אפשר ללמוד מהם.

אבל כל דהו, למפרך בכך שאינם שוים בדבר שאינו לא קולא ולא חומרא — לא פרכינן! [ועיין ברש"י]

ומקשינן: וליפרוך לכולהו בפירכא זו:

מה לכולהו — ערלה וחמץ וכלאיים — שכן גדולי קרקע, תאמר בבשר בחלב שאינם גידולי קרקע?! וסברנו עכשו כיון שלא אחד מאחד למדים כפי שסברנו קודם ללמוד מערלה בלבד, אלא לומדים אחד משלש בזה אפשר לפרוך אפילו כל דהו, ולא רק פירכא של קולא וחומרא.

אלא אמר ליה רב מרדכי לרב אשי, הכי אמרינן מושמיה דריש לקיש, שכך הוא כלל הדבר.

קטז-א חדא מחדא — כגון זה שרצינו ללמוד מתחילה מערלה בלבד, בזה קולא וחומרא — פרכינן, אבל כל דהו — לא פרכינן.

חדא מתרתי — כפי שרצינו ללמוד כשפרכנו על הלימוד מערלה, שחמץ בפסח יוכיח, באופן זה, אפילו כל דהו פרכינן.

חדא מתלת — כגון זה שאמרנו כלאיים יוכיחו, בזה, אי היינו פורכים משהו על כלאים שאינו דומה, והיינו אומרים שאי

משום בשר בחלב. ואחד — לרבות שליל, שאסור לבשלו בחלב. ואחד — להוציא טמאה. שאם בישל בשר בהמה טמאה אפילו בחלב בהמה טהורה, אינו עובר?!

ומתריצין: חלב ומתה — מעצם משמעות הפסוק של "לא תבשל גדי" משמע ואין צריך יתור מיוחד לרבותם, שאין בזה חידוש. שאם משום שכבר אסורים עוד לפני שבשלם בחלב משום איסור חלב ונבלה, והרי אין איסור חל על איסור, קפבר רבי עקיבא: איסור חל על איסור. ואם כן פשוט שעובר, ולכן חלב ומתה לא צריכי קרא.

שליל גם כן לא צריך פסוק שגדי מעליא הוא.

אם כן אייתרו לחו בולחו הפסוקים נוכל שלשת "לא תבשל גדי" מיותרים לדרשה, שהיה יכול הפסוק לכתוב "לא תבשל בהמה", ודורשים מהם פרט לחיה ועוף ולבהמה טמאה.

שנינו במשנתינו: רבי יוסי הגלילי אומר נאמר לא תאכלו.

והוינן בה: מאי איכא בין רבי יוסי הגלילי שממעט עוף מזה שכתוב "לא תבשל גדי", לרבי עקיבא שממעט מזה שכתוב "בחלב אמר" — פרט לעוף שאין לו חלב אם, סוף סוף שניהם ממעטים עוף?

ומבארין: איכא בינייהו חיה.

רבי יוסי הגלילי סבר, שבשר חיה בחלב דאורייתא, שהרי הפסוק ממעט רק מי שאין לו חלב אם, ולחיה הרי יש חלב אם.

ורבי עקיבא סבר, חיה דרבנן, שהתמעטה

אוסרים את העיקר מפני שמעורבים בו!?

אמר אביי: תרי קראי כתיבי בכלאים. כתיב "פן תקדש המלאה", שמשמע שדווקא מילויו ותוספתו נאסר. וכתיב "הזרע", שמשמע שהזריעה עצמה נאסרת. וסותרים שני פסוקים אלו זה את זה!?

הא כיצד? ומה התשובה?

זרוע מעיקרו, שהושרש בתוך הכרם — בהשרשה נאסר, שגם הזריעה נאסרת.

זרוע ובא, שהושרש מחוץ לכרם, כגון זה שהעביר עציץ נקוב בכרם, הוסיף — אין, לא הוסיף — לא. וכשהוסיף נאסר גם העיקר, ולא רק התוספת נאסרת כפי שהבנו קודם.

ואמרינן: מתניתין שתנן שבשר בחלב אסור באכילה ובהנאה — דלא כי האי תנא.

דתניא, רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: בשר בחלב אסור באכילה, ומותר בהנאה. שנאמר בענין של בשר בחלב "כי עם קדוש אתה", ונאמר להלן בענין טריפה "ואנשי קדש תהיון לי". מה להלן — אסור באכילה ומותר בהנאה, שהרי כתוב בטרפה "לכלב תשליכון אותו", אף כאן, אסור באכילה ומותר בהנאה.

שנינו במשנתינו: רבי עקיבא אומר חיה ועוף [וכו'] אינם מן התורה שנאמר "לא תבשל גדי בחלב אמר ג' פעמים — פרט לחיה ולעוף ולבהמה טמאה.

ומקשינן: הני שלשת הפעמים שכתוב "לא תבשל גדי", הא אפקינהו לכדשמואל. שדרש אותם כך: אחד — לחלב ולמתה. שאם בישל חלב בחלב או בבשר נבלה, עובר

מזה שכתוב "לא תבשל גדי" שלש פעמים.
ואיבעית אימא: בעוף איכא בינייהו נפקא מינה.

רבי עקיבא סבר: חיה ועוף אמנם אינן מן התורה, אבל מדרבנן אסורים. שמזה שאמר ש"אינן מן התורה", משמע, הא מדרבנן, אסירי!

ורבי יוסי הגלילי סבר, עוף, אפילו מדרבנן נמי לא אסיר.

תניא נמי הכי, שרבי יוסי הגלילי אפילו מדרבנן אין עוף אסור בחלב.

ששנינו: במקומו של רבי אליעזר, היו בורתין עצים לעשות פחמין לעשות ברזל לסכין של מילה. שסבר רבי אליעזר שמכשירי מצוה — כגון סכין של מילה — דוחים את השבת במצוה שדוחה בעצמה את השבת.

ועוד תניא בברייתא ההיא: במקומו של רבי יוסי הגלילי, היו אוכלין בשר עוף בחלב!

לוי איקלע לבי יוסף רישבא [ציייד עופות],

אייתו לקמיה רישא דטיוסא [טווס] מבושל בחלבא [בחלב], ולא אמר להו ולא מירי, שלא מחה בידם.

כי אתא לוי לקמיה דרבי, אמר ליה רבי: אמאי לא תשמתינהו משום שאוכלים בשר בחלב? וצריך לנדותם על כך.

אמר ליה: מקומו של יוסף רישבא — אתריה [מקומו] דרבי יהודה בן בתירא הוא. ואמינא, אולי דרש להו רבי יהודה בן בתירא לאנשי מקומו כרבי יוסי הגלילי, דאמר: יצא עוף שאין לו חלב אם, והוא סובר שאין בו איסור אפילו מדרבנן.

מתניתין:

קבת בהמת עובד כוכבים, דהיינו החלב הקרוש שבתוך הקבה, ושל נבלה [ובגמרא פריך של עובד כוכבים ושל נבלה — היינו הך] — הרי זו אסורה.

המעמיד חלב בעור של קבה שהוא בשר, קטז-ב כדי לעשותו גבינה, אם יש בקבה בנותן מעם (79) בחלב, הרי זו הגבינה אסורה. (80) (81)

באיסור עבודה זרה שאסור אפילו במשהו, אבל בשאר איסורים שאוסרים רק בנתנת טעם, גם מעמיד אוסר רק בנתנת טעם.

שיטה שניה מביא הרמב"ן במסכת עבודה זרה בשם הר"י מיגש, שמעמיד בדבר אסור כגון קיבת נבילה, אוסר בכל שהוא ואפילו שלא נתן טעם. וסיבת הדבר שכיון שהאיסור מעמיד את ההיתר, נחשב כאילו האיסור קיים בעינו ואינו בטל, אולם אם העמיד בקיבת שחוטת ששם זה רק מצד איסור בשר בחלב שזה היתר בהיתר, בזה נאסר החלב רק אם נתנה הקיבה

79. בענין מעמיד גבינה בקיבת נבילה נאמרו כמה דעות בראשונים: א. שיטת רבינו תם והיא שיטת תוספות כאן, שדין מעמיד בדבר אסור, דינו ככל תערובת אסור והיתר. ואם לא נתן טעם, מותר. אמנם זה קשה לכאורה, כי יש גמרא מפורשת במסכת עבודה זרה [לה א] שאם מעמידים בדבר אסור, אפילו באלף לא בטל האיסור. ותיריך על כך החתם סופר במסכת עבודה זרה, שיתכן שרבינו תם לא גורס גמרא זו כמבואר שם בתוספות שתלוי בגרסאות. הים של שלמה כאן בסימן ק"ו מתרץ ששם מדובר